

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Daňová kontrola a její důsledky

V minulém článku jsme se seznámili s institutem daňové kontroly a s právy a povinnostmi kontrolovaných daňových subjektů. Na toto téma dnes navážeme a pojednáme o tom, co čeká kontrolovaný subjekt po skončení daňové kontroly. Snad každý daňový subjekt má značné obavy z daňové kontroly. Zjištění nějakých nesrovnalostí má totiž pro kontrolovaný subjekt velmi nepříznivé důsledky, zejména se to prodraží o penále a případné pokuty.

V minulém článku jsme se seznámili s institutem daňové kontroly a s právy a povinnostmi kontrolovaných daňových subjektů. Na toto téma dnes navážeme a pojednáme o tom, co čeká kontrolovaný subjekt po skončení daňové kontroly. Snad každý daňový subjekt má značné obavy z daňové kontroly. Zjištění nějakých nesrovnalostí má totiž pro kontrolovaný subjekt velmi nepříznivé důsledky, zejména se to prodraží o penále a případné pokuty.

Na závěr daňové kontroly sepíše pracovník správce daně zprávu o daňové kontrole, která obsahuje výsledky zjištění a závěry ke všem kontrolovaným daním za jednotlivá zdaňovací období tak, aby bylo možno v případě potřeby vydat pro každou kontrolovanou daň dodatečný platební výměr. Po projednání této zprávy ji spolupodepisuje kontrolovaný subjekt a pracovník správce daně. Bezdůvodné odepření podpisu kontrolovaným subjektem je pro platnost ve zprávě uvedených zjištění bezvýznamné. O tom musí být ve zprávě kontrolovaný daňový subjekt výslovně poučen. Jedno vyhotovení zprávy obdrží kontrolovaný subjekt. Den podpisu zprávy je též dnem jejího doručení. Je-li výsledkem kontrolního zjištění skutečnost odůvodňující dodatečné stanovení daně, může být součástí zprávy i dodatečný platební výměr. Při dodatečném stanovení daně přihlédne správce daně ke všem okolnostem, které byly při daňové kontrole zjištěny. Odmítne-li daňový subjekt zprávu převzít, nebo se jejímu převzetí a projednání vyhýbá, odešle se mu v poštovní zásilce s doručenkou.

Výsledkem daňové kontroly může být zjištění, že:

- 1) Daň nemá být vyšší než přiznaná. Tato skutečnost se uvede ve zprávě o kontrole a dodatečný platební výměr se již nevydává, neboť není třeba daň doměřovat.
- 2) Daň měla být vyšší než přiznaná. Zjištěnou skutečnost uvede správce daně ve zprávě o kontrole a vydá dodatečný platební výměr na vyšší daňovou povinnost. Proti tomuto platebnímu výměru se může dotčený subjekt odvolat.
- 3) Daň má být nižší než přiznaná. Přesto, že není účelem kontrolního řízení zjišťovat chyby, které ve svůj neprospěch provedl kontrolovaný subjekt, může správce daně při kontrole zjistit okolnosti, které svědčí ve prospěch daňového subjektu. Pokud se při kontrole zjistí uvedená chyba, musí ji správce daně zohlednit v následném výsledku kontroly. Správce daně tak vystaví platební výměr na nižší daňovou povinnost.

V některých případech může být daň určena podle pomůcek. Jedná se o situace, které jsou pro daňový subjekt značně nepříznivé. Daň je stanovena pouze na základě pomůcek, které má k dispozici správce daně, a to i bez součinnosti daňového subjektu. Tento institut má sankční povahu a uplatní se, pokud daňový subjekt při dokazování jím uváděných skutečností nesplní některou ze zákonných povinností, takže zde není možnost daňovou povinnost stanovit dokazováním podle § 31 odstavců 1 až 4 zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon).

4) Jsou to zejména následující případy:

- V rámci daňové kontroly je zjištěno, že daňový subjekt nevede účetnictví nebo, že z účetnictví nelze zjistit daňový základ. Pokud daňový subjekt neodstraní závady ani po vyzvání, přistoupí se ke

stanovení základu daně podle pomůcek.

- Daňový subjekt nepodal ani po výzvě správce daně daňové přiznání.

- Daňový subjekt uvedl v daňovém přiznání nesprávné nebo neúplné údaje a ty ani po výzvě správce daně neodstranil.

- Správce daně zpochybnil pomocí důkazů účetnictví daňového subjektu.

Pomůckami pro stanovení daně mohou být zejména listinné doklady, výpisy z veřejných záznamů, daňové spisy jiných daňových subjektů, znalecké posudky a výpovědi svědků v jiných daňových věcech a osob přezvědných. Dále jsou za pomůcky považovány zprávy a vyjádření jiných správců daně, státních orgánů a orgánů obcí, zájmových sdružení a vlastní poznatky správce daně, a to jak z průběhu zdaňování u dotčeného daňového subjektu, tak i u daňových subjektů obdobných. O skutečnosti, jakým způsobem stanovil správce daně daňovou povinnost a z jakých podkladů při tom vycházel, se pořídí úřední záznam.

5) Výsledkem kontroly může být i sjednaná daň. Daň lze sjednat pouze ve výjimečných případech, pokud daňový subjekt neprokázal skutečnosti uvedené ve svém daňovém přiznání (např. z důvodu zničení dokladů živelnou pohromou, krádeží apod.) a současně správce daně nemá k dispozici pomůcky pro určení základu daně a výše daně. Správce daně v těchto případech může sjednat s daňovým subjektem základ daně a daň. Takováto dohoda musí být vždy zachycena protokolárně. Platební výměr vydaný správcem daně má charakter rozhodnutí ve smyslu § 32 zákona, neboť v daňovém řízení lze ukládat povinnosti nebo přiznávat práva pouze ve formě rozhodnutí, proti kterému je možné se odvolat. Je však třeba vědět, že podané odvolání nemá odkladný účinek na zaplacení doměřené částky.

Nedoplatky na dani, které daňový subjekt neuhradil v zákonem stanovené výši, jsou předmětem penalizace. Nedoplatky na poplatcích a příslušenství daně se nepenalizují. Sazba penále je stanovena velmi přísně. Penále se počítá za každý den prodlení počínaje dnem následujícím po dni splatnosti až do dne platby včetně. Daňový dlužník je povinen zaplatit za každý den prodlení penále ve výši 0,1% z nedoplatku daně. Takto stanovené penále se uplatní nejdéle za 500 dnů prodlení. Za každý další den prodlení se uplatní penále ve výši 140% diskontní úrokové sazby České národní banky platné v první den kalendářního čtvrtletí. Příznivější sazba penále je stanovena pro případ, kdy dojde k doměření daně na základě dodatečného daňového přiznání nebo hlášení. Penále se vypočte poloviční sazbou a činí 0,05%. Příznivější sazba penále se dále uplatní v případech, kdy k rozdílu mezi daní nepravomocně vyměřenou a daní nově vyměřenou došlo v důsledku vyhovění návrhu daňového subjektu v odvolacím řízení. Poloviční sazba penále se dále uplatní v případech, kdy plátce daně vybírané srážkou nesprávně sraženou a odvedenou daň nebo zálohu na ni srazí a odvede podle vlastního zjištění dodatečně ve správné výši a o této skutečnosti vyrozumí současně správce daně. Nejprísnejší sazba penále se uplatní tehdy, když došlo ke zjištění nedoplatku správcem daně např. v důsledku daňové kontroly. Penále se vypočte dvojnásobnou sazbou ve výši 0,2 %.

S ohledem na výše uvedené sazby penále lze daňovým subjektům doporučit, aby prováděli z vlastní vůle a ve vlastním zájmu vlastní preventivní daňové kontroly. Zjistí-li totiž s předstihem před správcem daně nějaké nesrovnalosti, mohou je ještě napravit dodatečným daňovým přiznáním s nižší sazbou penále.

Dalším sankčním nástrojem jsou pokuty. Správce daně může, tomu kdo nesplní ve stanovené lhůtě povinnost nepeněžitě povahy vyplývající ze zákona o správě daní a poplatků nebo ze zvláštního daňového zákona nebo uloženou rozhodnutím podle zákona o správě daní a poplatků, opakovaně uložit pokutu až do celkové výše 2 000 000 Kč. Další podmínky ukládání pokut stanoví § 37 zákona. Pokuty se ukládají také za nesplnění povinností stanovených zákonem o účetnictví.

Zákon o správě daní a poplatků upravuje také několik institutů, které mají pro daňový subjekt příznivější důsledky. Jedná se např. o prominutí daňového nedoplatku, prominutí daně a o úpravu přeplatků a úroků. V souladu s § 65 může správce daně zcela nebo zčásti prominout daňový nedoplatek, byla-li by jeho vymáháním vážně ohrožena výživa daňového dlužníka nebo osob na jeho výživu odkázaných, nebo pokud by vymáhání nedoplatku vedlo k hospodářskému zániku daňového dlužníka, při němž by výnos z jeho likvidace byl pravděpodobně nižší než jím vytvořená daň v příštím

daňovém období. Splnění podmínek pro uplatnění tohoto ustanovení zjistí správce daně podle pomůcek.

Daň může zcela nebo z části prominout ministerstvo financí, a to z důvodů nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů. U příslušenství daně (tj. penále, zvýšení daně, náklady daňového řízení, úroky a pokuty uložené podle zákona o správě daní a poplatků nebo jiného daňového zákona) tak může učinit i z důvodu odstranění tvrdosti. K prominutí může dojít v kterémkoli stádiu daňového řízení.

V souvislosti s rozbořem výsledku daňové kontroly jsme dnes pojednali také o některých souvisejících ustanoveních zákona o správě daní a poplatků. Daňová kontrola je specifickou částí daňového řízení a proto je třeba upozornit, že se na ni vztahují i ostatní instituty daňového řízení. Daně a jiné obdobné povinné platby jsou důležitými zdroji příjmů státních rozpočtů. Výnosy daní slouží k úhradě nákladů spojených se správou, vnitřní bezpečností, obranou a s prováděním hospodářské, sociální, zdravotní, populační, kulturní, ekologické a jiné politiky státu. Právo ukládat daně je součástí státní suverenity.

Závažným problémem je plnění daňových povinností. Poplatníci často pociťují povinnost platit daně jako osobní újmu, neboť placením daní snižují své důchody a zmenšují svůj majetek, i když na druhé straně přijímají jako samozřejmost výhody, které stát poskytuje bezplatně.

K odhalení neplnění daňových povinností slouží také daňová kontrola. A případní hříšníci jsou za své daňové prohřešky poměrně tvrdě stíháni. Kromě uvedených sankcí zákona o správě daní a poplatků stíhá porušení daňových povinností také trestní zákon v rámci daňových trestních činů.

Porušení daňových povinností se může poplatník dopustit i nechtěně, a to v důsledku příliš složité právní úpravy, mezer v zákonech a také v důsledku nedostatečných zkušeností. Lze tedy jen doporučit spolupráci s daňovým poradcem. Tak se může poplatník uchránit před případnými sankcemi pro porušení daňových předpisů.

Přestože se porušení daňových povinností velmi přísně stíhá, je boj státu s daňovými úniky do značné míry marný a nekonečný.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [10 otázek pro ... Jana Jiráčka](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek - limity sdílení technického vybavení](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)